

R. 2614. L
CERBYD JECHTDWRIAETH.

John NEU Lewis ~~1674~~

PRIFBYNGCIAU GREFYDD

GRISTONOGAWL

WEDI EU EGLURO AU

GOSOD ALLAN.

By Cooke witness by Am. Lewis

1. In gyntaf, mewn Sententiau a Rheo-
lau amdyrdodol. 1685 m man

2. In nassaf, mewn cyd-ymddiddan
trwy ymbolion ac atebion.

o god Roare my prayer of father.

Maria

Maria

m m
m

Printidig yn-Ninas Llundain, gan Sarah Griffin,
dros Philip Chetwind, 1657.

Thomas P. J.
i.e. Powell K.

1018 h 26

1-2

2614
CERBYD JECHTDWRIAETH.

John NEU Lewis ~~1674~~

PRIF BYNGCIAU GREFYDD

GRISTONOGAWL
WEDD EU EGLURO AU
GOSOD ALLAN.

by booke witness by Mr Lewis

1. Yn gyntaf, mewn Sententiau a Rheo-
lau amdyrdodol. 1685 m mawr
2. Yn nessesaf, mewn cyd-ymddiddan
trwy ymbolion ac attebion.

good Roare my prayer of Father .

Anna

Agallan

m m m





*At fy annwyl Gyd-wlad-wyr
y Cymru.*

PAn ddaitb attal a rhwystr arnom i
bregethu'r Esengyl yn eich plith, yr
oeddem yn byrw am wneuthur daioni i
chwi, y modd goreu ac y gallem er na allem
eu wneuthur y modd goreu ac y dymunem.
Pan y gostegwyd y tafod, yr bwn oedd (un-
waith) fel pin Scrifennydd tŷan, rhaid
oedd i wneuthur y pin scrysten i wasanaethu
yn lle'r tafod, i beri'r llaw i esengylu yn lle'r
geneu, ac i Scryfennu attoch y pethau nid
oedd rydd i lesaru wrthyb. Dyna'r achos y
danfonwyd y Traithiad byr bwn yn eich mysc,
set i gyfarwyddo rhai, ac i gynnal eraill yn yr
iniawn ffordd, a'r gowir ffydd.

*Evangelizo
stylo & ca-
lamo. Dr.
Raynolds.*

O bydd dim lleskâd i chwi cblegid kyn o
waith a gwasanaeth, dercheswch eich calon-
nau at Awdwr a rhoddwr pob daioni; ca-
fswch yr Athro yn eich gweddïau, a byddwch
ddiolchar i'r parchedig a rhinweddol Dyl-
wyth o Wernevet, sawl fydd yn dymuno yn

dda tuac at eich tragwyddol ddedwyddwch,
ac a hebryngasant y gwaith hyn i'r trefn a'r
trwyddad ac y gosodwyd ef (ynawr) o'ch
blaen.

Darllenwch ac ystyriwch, a Duw roddo i
chwi Râs a Doethineb, a deall ymhob
peth.

Eich Gwasanethwr Tng-
Hrist Jeshu,

T. P.

Am



DEfinydd purffydd perffaith wyt yma
Tomas deg ei araith
di roddaiſt deaſu rwyddiaith
Powel wiw i'n heppil waith

Powel fwynwaith maith i'n mysg y peraiſt
pŵryd yw dy gymmysg
Powel bêr mewn dyfnder dysg
Powel rwydd piler addysg.

Row. Vaughan.

1871

D

1871



AM Y GREDO.

I.



Ac pedair rhan o'r Gristonog-
awl Grefydd, y rhai sy'n cyn-
hwys holl gorph Duwiolaeth a
ac y dderbynnir ac a gosh idir
(yn barchedic) gan holl Eg-
lwys Dduw trwy'r Byd, fef y
Gredyniaeth, neu'r Gred-dde-
ddf, y deng air ddeddf, neu'r dde gorchymyn i
Gweddi'r Arglwydd, a'r Sacrafennau.

II.

MEgis y gwnaethpwyd Dyn mewn dŵll a
modd rhagorawl (a) oddiwrth y Crea- (a) Psa. 8:
duriaid eraill sydd ymma isod: felly'r ordeini- 5.
wyd ef i amcan a diwedd rhagorawl, fef i dra-
gwyddol ddedwyddwch yn y byd (b) a ddaw. (b) Rhof. 2
Ac er mwyn iddo gaffael a meddiannu y ded 6, 7.
wyddwch hyn, se ddangosodd Duw iddo, pa
berthau sydd i'w gwneuthur, (c) a pha foddion (c) Deut.
iw harferu, os gwnae ef iawn ddesnydd o ho- 10. 12.
dyn Micah. 6. 8

B

III.

(2)

III.

Y Moddion neu'r mên, a ddarparodd Duw i ddŷn er caffaeliad jechydwriaeth, yn benaf ydint y rhai hyn, sef yn gyntaf, jawn gredu
(a) 2 Tim. yn Nuw. 2. Yn ail, iniawn'radio o'i flaen ef,
1.13. hynny yw, yn ôl ei cwyllŷs a fynegwyd yn ei
Deut. 10.12 fcrŷfennedic air ef, dyna gwble ddyled Dŷn (a).

IV.

Y Scrythur lân yw gwir air Duw, 'r hon a roddes ef i ni, i fod yn Rheol ddi-dwyll, ffydd a Chynheddau; (a) Bywyd a Chrêd : yr
(a) Pl. 119. hon sydd yn cynhwys holl angenrheidiol
9. Byngciau gwybodaeth jachus; i wneuthur gwir
(b) 2 Tim. Duw yn (b) berffaith, ac iw ddwyn ef i'r gogo-
3. 17. niant a'r llawenydd a ddarparwyd iddo.

V.

PYngciau pennaf Ffydd a gwir Grêd, angenrheidiol i bob rhyw o ddynion iw eu derbyn a'u credu yn ddilys (i'r rhai a'u cynniger) sy wedi eu crynhoi mewn deuddeg Articl cynhwysedig yng hredo'r Apostolion; yr hon yw'r al-lwydd neu'r agoriad i bob pwngc o athrawiaeth jachus.

VI.

YR oedd y *Patriarch* a Gwafanaethwyr Duw yr amseroedd gynt, yn gadwedic trwy'r Ffydd gynhwysedig yny Gredo hon : gan fod pob pwngc o honi wedi ei darcuddio iddynt hwy,

(3)

hwy, ac ynawr iw gweled (yn gymmyscedig)
yn Scrifennadau *Moses* a'r Prophwydi. Canys (a) Caniad
fel nad oedd ond ūn (a) Eglwys o ddechrenad y 69.
byd, felly nid oedd ond ūn (b) Efydd yn perthyn (b) Eph. 4.
(yn gyffredinol) igddyat hwy a ninnau, ac i'r sawl 5.
a ddelont ar ein hol ni. (c) Tit. i. 3

VII.

OR deuddeg Articl o'r Gredo hon, mae'r
cyntaf yn perthynny at *Dduw'r Tâd*: y chwech
nessaf (sydd yn canlyn) at *Dduw'r Mâb*: yr
wrythfed at *Dduw'r Iŷpryd glân*: Ar pedwar
diweddas at ystâd a chyflwr yr Eglwys, ynybyd
hwn ac yn y byd a ddaw.

VIII.

YR Articl neu'r pwngcam ddefcyniad *Crist* i *Uf-*
fern, a ellir (yn ddi-berigl) ei ystyried ūn o'r
ddwy ffordd hon.

1. Yn gyntaf, ddarfod iw Enaid *Crist*, (wedi
ei farwolaeth) ddefcyn i blith yr (a) yŷprydion uf. (a) *Pla. 16:*
feriol, er mwyn dangos a chyhoeddi iddynt 11:
nerth a gallu ei Dduwdod. * Yr hyn

yw deoni
gliad hên Dadau'r Eglwys, a llawer o Scrifennyddion
parchedig yn yr amseroedd diweddas.

2. Yr ail ystyr yw, y ddefcyn o *Grist* i uffern;
hynny yw, i ystâd a chyflwr y meirw, a'iddala
et yno, dan allu marwolaeth, d i diwrnod. * Ac felly

maey
rhan swyaf o'r Scrifennyddion diweddar yn cymmeryd
ystur y geiriau hynny.

- (a) Darc. **C** Redu'r *Eglwys lân Catholic*, yw credu fod gan
 5.10. Dduw rai o holl (a) Dylwythau'r ddaiar,
 (b) Aët. 15 wedi eu dewis a'u diehlyn, yn wafanaeth-ddyn-
 14. nion ac yn bobl etholedig iddo ei lûn: y rhai a
 (c) Aët. 20 Etholodd efallan er mwyn (b) ei enw; a San-
 32. ſeiddiodd (c) ef a'i yspryd, a alwodd i (d) y-
 (d) Rhuf. 8.18. ſtâd o râs; ac a ddarparodd i ogoniant tragwyd-
 dol.

X.

- C** Redu *Cymmum y Sainſt*, yw credu fod holl
 Fyddlon boble Dduw wedi eu cyffylltu yn-
 ghyd (ac an-weledig rwyddmyn Ffydd a chari-
 (a) Col. 2. ad) a Chrïſt eu pen (a): ac a'u gylldd (un a'r
 19. llall) gan gydfeddiannu dirgeledigaithau'r Eg-
 1 Joh. 1. 3. lwyſ, a chydg-yfrannu i'w gylidd eu holl bethau
 da, yſprydol ag amſerol; megis rhai wedi eu
 (b) Phil. 1. 12. bywhau gan yr ûn yſpryd (b), a chanddynt
 ûn enaid mewn llawer o gyrph.

XI.

- (a) Luc: **C** Redu *maddeuant pechodau*, yw credu fod
 24.47. Duw (o'i ewyllys da ei hunan ac yn rhâd) yn
 Aët. 2. 38. maddeu ac yn pardyno eu pechodau i bechaduri-
 (b) Rhuf. aid (a) edi'eiriol, trwy Ffydd ynghriſt (b), heb
 3. 24, 25, ddim haeddigaeth ond oedd (c) ynghriſt; ac
 26. heb ddim jawn ond yr hyn a wnaeth ef yn unig.
 (c) 2Cor. 5 A'i fod ef wedi rhoi gallu ac awdwrddod i'w Eg-
 18. lwyſi ddeclario (d) aci gyhoeddi 'r pardwn
 (d) Mat. 18. hyn (yn ei enw ef) ar bob achosion, ac a fyddo
 18. cyfiawn a chyfraithlawn.

(5)

XII.

Y Nicen Gyffes, a Chyffes neu addefiad *Athanasius*, ydynt ddeongliad ac eglurhâd ar Gredo'r Apostolion, o herwydd rhyw ymryson ac ymddadleu a dyfodd yn yr Eglwys yr amseroed i hynny; yn enwedig ohlegit y fendigedig Drindod, a chnawdoliaeth Jesu Grist. Ond nid oes ynddynt hwy ddim o bwys a defnydd, nad yd yw ynghredo'r Apostolion,

XIII.

HYmn y gogoniant, yr hon a Elwir *Gloria patri*, (hynny yw, *gogoniant i'r Tad ac i'r mab, ac i'r Ysryd glan*) sydd Gredo fer, ac megis crinhoâd a swm Credo'r Apostolion: yr hon a arferwyd yn yr Eglwys ynghylch amser y Gymmanfa yn Nice fel arwydd i wneuthur gwahaniaeth rhwng y sawl a oeddent yn credu yn y Drindod yn iniawn, a'r sawl nad oeddent.

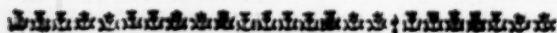
Y Coleff, neu'r Weddi

BEndigedig fyddo dy enw di Arglwydd am yr holl Scrythur lân a roddaist i fod yn oleuni i'n traed ac yn llewyrch i'n (a) llwybrau (a) *Psa. 119*
 yn enwedig am gymmaint o honi a draddododd dy Apostolion sanctaidd i fod yn Rheol ffydd a jawn Grêd : ac i'n dangos i'th adnabod ti, yr unig wir Dduw, a'r hwn a anfonai't, Jesu Grist (b). (b) *Joh. 17*

O Arglwydd, chwanega a chadarnha'r Ffydd

hon ynom, fwy fwy, fel gwedi 'n goruwchadailadu
 (c) 1 Cor. ar y (c) Graig à chadarn sail (d) y Prophwydi
 10.4. a'r Apostolion) y gallom sefyll yn ddiogel, yn
 (d) Eph. 2. ddi-figl ac yn an-symmudedig yn erbyn holl bro-
 20. fedigaethau Satan; yn erbyn awelau cadarn er-
 lidiaeth, pa bryd bynnac y cyfodant; ac yn er-
 byn anadl af-jachus pob *Twyllwr* sydd beunydd
 yn cynllwyn i dwyllo ac i Lithio eneidiau an-
 wadal.

(e) 1 Tim. Fel gan gadw gafael Siccr ar y gwyfl (e) a
 6.20. roddwyd (un-waith) ini i'w gadw, y gallom yn
 (f) 1 Pet. 1 y diwedd, gaffael diwedd ein ffydd (f), sef
 9. jechydwrïaeth ein eneidiau, trwy Awdwr (g) a
 (g) Heb. 12 Pherffeidddydd ein ffydd Iesu Grist y cyfiawn.
 2. Am yr hwn y bendithiwn di; aci'r hwn gyda
 rhi (o Dâd) a'th sanctaidd Yspryd, y bo holl aw-
 rhydedd, a gogoniant yr awr hon, ac yn dragy-
 wydd.



Am y Gorchymynion.

I.

YR ail Brif hwng o Grefydd Gristonog-
 awlyw'r *Gorchymynion*: yn y rhai, a
 crynhoi'r (mewn ychydig eiriau) holl
 swm y Gyfraith *foesawl*, neu Gyfraith

(a) Gen. 2. gweithredoedd, a'r holl Ddyledion rhwymedig
 17. i'w gwneuthur trwy *Einoes Dŷn*.

(b) Deut. Dymma Rheol ein hufudd-dod ni: Pren (a) gwy-
 30. 15. bodaeth y da a'r drwg; sydd yn dangos beth y'wr

(c) Rhuf. da (b) a pheth yw'r drwg (c); beth sy, i'w
 2. 20. 7. 7. ganlyn, a pheth i'w ochelyd 11.

(7) *rommor*

II.

NY ddi-rymmodd Crist ddim o'r dde Gor-
chymmyaion, canys ymadrodd Rhefwm y-
dynr, a ohyfraith, a'u Sail a'u gwreiddin o fewn (a) Rhuf.
Naturiaeth, fel na ellir na'i symmud na'i newid. 2.14.15.
Tragwyddol Rheol Cyfiawnder yw hi, i bawb,
hyd ddiweddy y byd.

Nid ydyw'r Esengyl yn doddi neb rhyw o bobl
(ar un amser) yn rhydd oddiwrth ddyledion a
rhwymedigaethau naturiol.

III.

MAe Crist Wedi'n rhyddhau ni oddiwrth
Gyfraith y *Ceremoniau* (y rhai oeddent
faych (a) anrhaith eu dioddef) ond nid oddi- (a) Mar.
wrth Gyfraith y *moesau*, sef y dde Gorchymmy- 23.
Mae ef hefyd, wedi'n rhyddhau ni oddiwrth (b) Deut:
sarrigrwydd a manol-waith (b) y Gyfraith hon, 27.26.
ond nid oddiwrth naturiol weddeiddra a'r
rhefwm fydd ynddi: se a'n rhyddhaodd ni oddi-
wrth felltith y Gyfraith pryd y gwnaethpwyd
ef yn (c) felltith trosom, gan ddioddef ancu (c) Gal.3.
melltigedig ar y Groes, dros ein pechodau. 13.

IV.

(a) Rhuf.

MAe'r Gyfraith hon yn (a) sanctaidd ac yn (b) Pla.19.
berffaith (b); ac ynddi ystur (c) yspri- 7.
dol, yn gydstadl a llethrennol; ac wedi ei rhoddi (c) Rhuf.
i lywio ac i iniawnu'r holl ddyn, oddi allan (yn ei 7.14.
aelodau) ac oddi fewn, yn holl fedduliau a bwri- (d) Exod.
adau ei Galon. 20.17.

Crist (ac eise yn unic) a gyflawnodd (e) y (e) Mar.5.

B 4

Ddeddf

17.

Ddeddf hon, hynny yw, a gadwodd bob tirl a Syllabh o honi, heb droseddu. Ni chyflawnodd ei ddim deffig a'r oedd ynddi, canys yr oedd hi

Psa. 119 yn gwbl-gyflawn a pherffaith, er y dechreuad (f).
96.

V.

MAe Duw wedi amgyffred yr holl ddyledion cynheddfol mewn dde Gorchymymyn, neu ddêg gair: ein Iachawdwr Crist a'u byrrhâdd i ddai orchymymyn. *Mat.* 22. 26. *St. Paul* i ũn, sef Cariad: Cariad yw Cyflawnder y Gyfraith. *Rhuf.* 13. 10. hynny yw, Cariad tuac at Dduw, a Chariad tuac at ddyn; ryna gyflawn swm y Ddeddf,

VI.

(a) Deut. 6 **E**R bod y Ddeddf mor gywrain, mor (a) ini-
5. awn, a chwbl berffaith ac na allwn ni ei
Mar. 22. 37 chadw a'i gwneuthur fal y (b) dylem, ac fal mae
(b) Rhuf. 3 hithe yn gofyn. Etto (trwy râd Duw yn ein
20. cynhorthwy o) ni allwn ei chwplâucyn balled
(c) Gen. 6. (c) ac i fodloni Duw, trwy haeddigathau Crist.
9. Gwneuthur goreu ac a allom; ac ymosidio am y
Joh. 1. 1. perthau ni allom, yw'r cwblac y mae'r trugarog
Luc. 11. 6. Dduw yn iddisgwylar ein dwylaw, yn hyn o
Pet. 2. 8. berth.

VII.

(a) Mar. 22. 37 **G**Orchymymynion y llêch gyntaf, sy'n cyn-
(b) Psa. 95 hwyys dyled dyn tuac (a) at Dduw;
6. iw gyfarwyddo ef i wasanaethu ei Greawdwr a o
6. i addoli ef oddi fewn, ac oddi allan (b), fel y mae
ef

(9)

ef yn rhwymedig: canys yr hwn a wnaeth y
Corph a'r Enaid, sydd yn disgwyl am wafanaeth
y ddau rhan; ac i ni ei ogoneddu ef yn y (c) 1 Cor.
Corphac yn yr (c) yspryd.

VIII.

Gorchymynion yr ail Lêch sydd yn cyn= (a) Mat. 22
hwys dyled Dŷn tuac at ei Gymydog; yr 39.
hwn y mae ef rhwymedig i'w garu (a) megis ef (b) Gal. 6.
ei hunan; nid yn unig o herwydd eu bod hwy 20.
yn gydgristnogion, ond hefyd yn gyd greaduri- (c) Aët. 17
aid (b), wedi eu naddu allan o'r ūn (c) graig; 26.
wedi eu gwneuthur gan yr ūn llaw, ac yn dwyn Iſa. 58. 7.
yr ūn nôd, argraph, a delw, fef delw eu (d) (d) 1 Cor.
Gwneuthurwr. 11. 7.

Jac. 3. 9.

IX.

NId yw'r Gorchymynion ond ychydig mewn
rhifedi a byrr mewn geiriau, etto yn yr
ychydig hyn, mae llawer o fatter yngynhwys-
edig.

Canys lle mae Duw yn gorchymyn ūn rhin-
wedd Yn enwedig, y mae ef dan enw'r ūn
henno, yn gorchymyn pob rhinwedd dda arall
o'r ūn rhyw; a lle mae ef yn gwahardd ūn bai,
neu bechod wrth enw, mae ef dan yr enw hw-
nw, yn gwahardd yr holl feiau a phechodau o'r
rhyw hwnw.

X.

Lle mae Duw yn gorchymyn ūn rhinwedd
dda mae ef (dan yr ūn) yn gwahardd y pe-
chod syd gyferbyn a hi: A lle mae ef yn gwa-
hardd

has
lower
a
man
to
many
and
that

hardd ũn pechod, mae ef (dan yr ũn) yn gorchymyn y rhinwedd sydd gyferbyn a'r pechod hwnw. Megis lle mae ef yn gwahardd lledratta mae ef (dan yr ũn) yn peri i bawb weithio, a thrafaclu yn eu galwedigaeth cyfraithlawn; a bôd yn ddiwall ag yn gynnil ameu pethau, fel na byddo raid yddynt ledratta. Yr hwn a orchymynodd (a) gasâu'r drwg, a orchymynodd garu'r da.

(a) Amos
5.15.
Iia.1.16.17.

XI.

Lle mae ũn dyled rhinweddol yn orchymynedig, y mae'r holl foddion a Sydd yn perthynny ac yn tueddu at y dyled hynny yn orchymynedig hefyd. A lle mae ũn pechod yn waharddedig, yno mae pob peth ac a allo gyffroi, neu annog dŷn i'r pechod hwnw yn wahardde-

* O fod yr dig hefyd. *

yftur hyn

yn y gorchymynion, mae'n fachawdwr Crist yn dangos (yn eglŵr) yn y bregeth a wnaeth ef i ddeongli'r Ddeddf, yn y bummed a'r chweched bennod o Fathew. Ac y mae amryw leodd eraill o'r Scrythur lân yn dangos yr ũn peth os synnir yn dda wrth ei darllen.

Y Weddi.

O Sanŵeiddiaf Dâd, yr hwn wyt ogoneddus (a) mewn Sanŵeiddrwydd, ac a synny dy
(a) Exod. 15.11. tat (b); Bu wiw gennit, yn rasuol fanegu dŷ
(b) Levi. 10 cwyllys i ni, a dangos pa fodd y mynnid dy wa-
31. sanaethu, a pha betha a synnir eu gwneuthur
(c) 2Pet. 1. gennym i'ra fyddom drigianol mewn pebyll
14. cnawdol (c).

Ti a roddaiſti i in Gyfraith berffaith a ſanſtaidd i fod yn Rheoli'n hufudd-dod a'n holl weithredoedd. *Arglwydd agor ein llygaid ſet y gwelom* (d) *ryfeddol bethau'r Gyfraith hon; i adnabod ei chyflawnder a'i phŵrdeb, ai pherffeiddrwydd hi.* (d) *Pla. li. 9: 18:*

Scrifenna hi ar lêchau ein calonnau, ſel ei gwelom hi (yno) ac y gwnelom: cynnorthwya ni a'th ſanſtaidd yſpryd, i goſleidio a chanlyn pŵb rhinwedd orchymymnedig ynddi, ae i ochelyd pŵb bai a phechod ag a ſydd waharddedig *ſet y byddom wneuthurwyr dy air, ac nid yn wrandawyr yn unig, yn twyllo ein eneidiau* (e). (e) *Jac. i. 22.*

Ac er na allwn gyflawnu dy Gyfraith a'th orchymymynion mor gwbl ac y dylem, etto ni a atolygwn i ti dderbyn yr hyn a allom: Ti a wyddoſt ein an-allu, a pha beth yw dŷn, a pha ddefnydd ſydd ynddo, ac ydwyr arferol i dderbyn yr ewyllys ynllle'r weithred: ſelly derbyn ein amherffeiddrwydd ni a'n anghymmen uſyddod, er ei twyn ef, yr hwn a berffeiddioedd dy ewyllys ymhŵb peth, ac a gyflawnodd pŵb cyflawnder, ſef *Jeſu Grift* ein unig cyſfryngwr, a'n Pryniawdwr, *Amen.*

Am Weddi'r Arglwydd.

I.

NId oes neb yn y bŷd hwn mor gyflawn a chyfoerhawg nad oes arno ef eiſieu rhyw beth: ac nad rhaid iddo geisio (a) *Jonah 1. 5. 6.* cyflawnu ei ddiffygion allan o hono ei hunan. Mac (a) *Naturiaeth yn dywedid ac yn dan- Aët. 10. 2.*

- gos i ni, mae *Gweddi* ac erfyniad yw'r unig ffordd i gael y cyflawnhâd hyn; a bôd rhaid gwneuthur gweddi oftyngedig at ũn, 'r hwn y mae ganddo bôd peth, ac heb arno eifieu dim (b).
- (b) 2 Cor. 3.5.

II.

(a) Eph.

- 2.4. **E**R bôd Duw yn gyfoethawg mewn trugaredd
 (b) Mat. 5. tuac at (a) bawb ac yn gwybod ein anghen-
 6, 21. 22. rheidiau ni yn well na 'n hunain, etto efe a syn i
 Psa. 50. 15. ni erchi cyn y rhoddo ef (b), mae ef yn edrych
 Phil. 4. 6. yn ôl i ni gydnabod ein (c) deffigion a'n gwendid,
 (c) Jac. 1. a derchafu ein gweddian reilwng atto ef. ac yno
 6. efe a ddyru ateb i'n deisyfiadau o byddant (i) cy-
 (d) Jac. 4. fiawn a gweddol.
 6.

III.

- (a) Job 37. **M**Ae y rhan fwyaf o ddynion yn (a) nwybo-
 19. dus yn y dyled a'r gwasanaeth hyn o
 (b) Rhuf. 8 Weddi; ac heb wybod pa fodd y gweddient fel
 26. y dylent (b); sef yn ôl ewyllys (c) Duw. O
 (c) Joh. 5 herwydd hyany, fe ddarfu i'n Jachawdwr Crist
 14. (ar (d) ddeisyfiad ei Ddyscyblion) ofod gwersau
 (d) Lûc. i lawr i'r achos hynny: gan roddi yddynt gy-
 11. 12. flawn ffurf a dûll o Weddi, yr hon a ellyr ei ho-
 Job 35. 13. ffrwimmu yn ddiofn, heb berigl o wneuthur eir-
 chion anghyfraithlawn, anghall, neu an-wedd-
 aidd.

IV.

MAe'r ffurf o eiriau jachus (a draddododd
 ein Jachawdwr Crist Mat. 6. 6. Lûc. 11.
 2) yn Weddi ffurfiol o honi ei hunan: nid yn
 unig yn *Siamp* neu batrwn i wneuthur gweddiau
 wrthi,

wrthi, ond yn weddi gyflawn, berffaith, yn cynhwys swm ein holl ddeffigion; ac yn gweddy i bob dŷn, bob amser, ac ar bob achosion.

V.

FEl y mae hi yn weddi berffaith o honi ei hunan, felly mae hi yn ddeddf neu gyfraith i'r holl weddiau, a gydweddo a phob anghen ac a phôb achosion priodol i bob dŷn: ac yn standard neu fesur i holi a phrosi'r holl weddiau eraill a a wneler, a'u ydynt hwy yn gymhwys with y patrwn, a roddwyd ar y mynydd. *

* Sef y mynydd

Ile a gwnaeth Crist ei Bregeth gynraf, ac yn yr hon, y dyfodol ef y weddi hon, Mat. 5. 1. Mat. 6. 6.

VI.

MAe gweddi'r Arglwydd yn rhagori ac (wrth bob rhewm) i'w chyfrif yn uchelach ei brain, na'r holl weddiau a wnelo dynion.

1. Yn gynaf o herwydd odidawgrwydd yr Athro yr hwn oedd (a) Ddoethineb ei Dâd, ac yn yr hwn yr oedd holl dryfforau (b) doethineb yn guddiedig; ac i'r hwn ni roddwyd yr yspryd wrth (c) fesur. (a) 1 Cor. 1 24: (b) Col. 2. 3. (c) Joh. 3. 34.

2. Yn ail, o herwydd y gallu fydd gan y Weddi hon gyd a Duw yn amgenach na gweddiau eraill, (fel y mae'n rhewm moli i ni gredu) pan y byddom yn gweddio ar y Tâd, nid yn unig yn enw ei Fâb (d) ond hefyd ygeiriau ei Fab, Ei unig (d) Joh. 16 23.

VII.

(a) Mar.

21.22.

G Ydâ'r Weddi hon (fel gydâ gweddiau eraill)
 Jac. 1.6. mae yn rhaid bod gwir (a) ffydd, duwiol

(b) Jac. 5. (b) daerineb, (c) gostynggeiddrwydd calon a'gwed-
 15, 16. dol barch (d): Heb y rhai hyn (er godidaw-

(c) Lûc. 18 grwdd i weddi o honi ei hunan, neu'r Athro
 13. a'i gwnaeth hi) etto ni bydd hi ond an-fuddiol

(d) Eccl. 5. i'r gweddiwr ac anghymeradwy gerbron Duw.

I.

VIII.

Y Ngweddi'r Arglwydd e'in dyscyr i weddio
dros fagad gan ddywedyd [*Ein Tâd*] ond yn
 y Gredo y dyscyr ni y gredu trosom ein *hunan*,
 gan ddiwedyd [*Credaf yn Nuw Dâd*].

I hyspyfu fod yn rhaid i bôb dŷn gredu drosto
 ei *hunan*, *gan ei fod ef yn gadwedig trwy ei*

(a) Habb. ffydd ei hûn ac nid trwy ffydd neb arall (a).

2.4. Ond mae'n rhaid i ni weddio *dros eraill*: ca-
 nys *felly mae Cariad yn dechreu gartref ond nid yw*
yn diweddu yno: felly mae gweddi (r hon fydd

(b) 1 Tim. ganghen o gariad) er bod ûn troed yddi *gartref*,
 heb summud, mae'r droed arall (fel troed y *Cwm-*

2.1, 2.

Jac. 1.16. *pas*) yn amgylchynu yr holl fyd (b).

IX.

Y N y Weddi hon, mae chwech arch, neu ddei-
 syfiad, wedi eu rhannu 'n gymhwys, rhwng
 Duw a dŷn.

Y tri } 1. Sancteiddier dy enw, &c. } Sy'n per-
 eynraf } 2. Deuet dy deyrnas, &c. } thyny i
 } 3. Byr dy ewyllis ar, &c. } Dduw.

Y

Y tri diwed-daf. { 1. Dyro i ni heddyw, &c. } Sy'n perthy
 { 2. Maddeu i ni ein, &c. } ny at ddŷa.
 { 3. Nac arwain ni y, &c }

X.

GWeddio yn *lladin*, neu ryw jaith ddieithr, nad yw'r gynulleidfa yn ei deall, sydd anghyfraithlawn, o herwydd ei bôd yn an-ffrwythlawn (a) i adailadaeth : A gweddio yn *ddi-symmwrth* ac yn ddi-ddarbod (heb baratoi'r galon a'r tafod) sydd rifig ac ehudiwydd, heb ysturied mawrhydi Duw, i fod ef yn y (b) *nef, a ninnau ar y ddaiar*. (a) 1 Cor. 14. 14, 15, 16. (b) Eccl 5. 2.

X I.

DArllain neu adrodd gweddiau a wnelo eraill, a ddychon * fod môr fuddiol a chymradwy a'r gweddiau a wnelom ein hunain; ac fe a ellir mynych arferu'r ūn weddi (fel y gwnaeth ein Jachawdwr (a) Crist) cyhyd ac y bo'r ūn Rhâd yn eisiau i ni. *Nid am ywio ymadroddion, na newydd drwffiadu eirchion y mae Duw yn ymhoffi ynddynt.* * Felly mae Mr. Perkins (gwr duwiol dyfcedig) ac eraill, yn dala. (a) Mar. 26. 24.

X I I.

NId ydiw siccr na gwarantedig i neb ddodi heibio ('n gwbl) Weddi'r Arglwydd, er ein bôd yn fedrus i wneuthur gweddiau o bôb fŷr: canys yr hwn a'i gwnaeth hi, a orchymynnodd i'w harferu (a): Fel nad yw Gweddi'r Arglwydd yn caued allan gweddiau eraill, felly ni ddyleu gweddiau eraill gaued allan y Weddi hon a sydd fel *bâlen* yn rhoi blâs da i bob defosiwn. (a) Lâc 11. 2.

Mae'n

Mae'n addas ei harferu yn nechreuad neu yn niwedd ein defosionau, fel yr oedd y brif eglwys (neu'r ffyddloniaid ac oedd nessaf at amſer yr Apostolion) ya aſeredig i wneuthur.

T Weddi.

GOgoneddusaf Arglwydd Dduw, yr hwn y mae dy sylwedd yn anfeidrol a'th fawrhydi yn an-fesuredig, mor brin yr ydym yn
(a) Job 37. dy adnabod ti? ni allwm drefnu ein geiriau (a)
19. tuac attat o herwydd tywyllwch.

Yr ydim yn cydnabod mae Creaduriaid gweigion, gwael ydym oll, yn llawn o ddeffygion; gweigion bethau yn llawn o feddyliau a dymunia.
(b) Jac. 4.3 dau ofer; ac yn synych heb (b) gael y pethau a
Job 35. 13 geisfom, o eisieu ceisio fely dylem, o herwydd bôd ein gweddïau (yn synych) ya dy ddigio, oblegit eu cymmyscu a ffolineb a gwagedd.

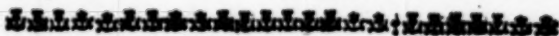
Mawr drugaredd a thiriondeb a ddangosaist i'th wasanaeth ddynion, pan foddaiſt i ni ffurf o eiriau jaches i'n cyfarwyddo pa fodd y dywettom wrthir, i'n dangos beth fydd weddus i'w ceisio genuit, ac i ritheu eu caniattau.

(c) If. 51. 16. O Arglwydd megis a dodaiſt dy eiriau yn (c) ein geneuau, felly dod dy yspryd yn ein calonau, fel y gallom weddio mewn nerth ac ymddangosiad yr yspryd: fel y bo i ni dderchafu dwylaw pŵr, a chalonnau glân tuac attat ti, ac y gwiscom am danom ddyledus bârch, a duwiol ofn, pa bryd bynnac y gwnelom ein gweddïau attat, etto

(d) Lûc. 15 mewn gwir a diogel obaith dy fôd ti, yn Dâd i ni,
18. er nad ydym ni (d) deilwng i'n galw yn blant i ti, a bôd

bôd gennym Ddadleuwr gyda thi yr Tâd yr hwn i Joh.2.1.
a'n dyscodd i weddio a dywedyd.

Ein Tâd yr hwn, &c.



Am y Sacramentau.

I.

Sacramentau'r Testament newydd ydynt
ryw o arwyddion gweledig a ordeiniwyd
gan Grist ein Jachawdwr, i'n cyfeirio
at ryw râs anweledig, yr hon a arwyddoc-
cair ganddynt, ac a hebryngir ynddynt i bob
Derbyniwr reilwng.

II.

Y Sacramentau hyn a ordeiniwd mewn def-
nyddion corphorol a gweledig, o herwydd
gwendid dŷn; yr hwn mac'n rhaid athrawi-
aethu ei ddeall mewn dirgeledigaethau nefawl,
a chyffroi ei galon tuac at orchwyliaethau crefy-
ddol trwy gynhorthwy ffurfiau, arwyddion, a
gwrthddrychiadau gweledig.

III.

NIdyw'r Sacramentau yn gweithio grâs o
honynt ei hunain, trwy ryw rinwedd yn
glyny ynddynt; ond trwy'r (a) undeb gadarn (a) 2 Cor.
a'r cyd-berthynasiad sydd rhwng yr arwydd a'r 10.16.
C petri

- peth a arwyddocair ; A thrwy yspryd a gallu
 (b) Mat. 28 Crist yn (b) cyd-gerdded gŷdā ei ordeiniadau
 20. (yr hwn ny thwylla neb a drychiolaethau) llawer o lês a dderbynnir ynddynt a thrwyddynt, lle na byddo 'r cyfrannogion yn gosod tramgwydd a rhwystr trwy eu anheilungdod eu hunain.

IV.

- N**id oes ond dau Sacrament, ac a jawne lwir felly ac sydynt anghenrheidiol (i bawb) i
 (a) Mat. 28 jechydwrïaeth : sef (a) Bedydd a (b) Swpper yr
 19. Arglwydd : y naill, sydd Sacrament o radd neu'r
 (b) Mat. 26 orddiad cyntaf, neu dderbyniad dŷn i'r Eglwys
 26. 27. weledig : a'r llall, sydd Sacrament neu arwydd o'i gadw a'i gynnal ef yn yr Eglwys honno.

V.

- Y** Sacrament, a jawne weinidogaeth Gair Duw ydynt arwyddion a nodau i adnabod gwir
 (a) Mat. 8 (a) Eglwys Grift . lle gorchwyliathir y rhai hyn
 20. 28. 19 ac eu trefnir yn jawne, yno mae gwir Eglwys :
 Act. 2. 42. ond lle mae'nt yn ddeffyg, fe all bod tyrfa neu Gynulleidfya, ond nid Eglwys eu gelwir hwynt, heb y ddau beth hyn.

VI.

- (a) Gen. 17 **B**edydd a ordeiniwyd nid yn unig yn (a) arwydd o'r cyfammod newydd, neu ordeiniad i wneuthur gwahaniaeth rhwng ffyddloniaid
 11. (b) Rhuf. 4 ac an-ffyddloniaid, ond hefyd yn (b) *infel* i sicrhâw ac i hebrwng addewidion Duw a wnaeth-
 11. (c) Mar. 16 pwyd ynghrist i bôb aelod o'i Eglwys ef ; ac felly
 16. ŷn o foddion jechydwrïaeth yw'r Sacrament hwn
 Act. 2. 38. i'r ffyddloniaid (c). VII.

VII.

Dirmygu neu ysceuluso'r ordeinhâd hwn, (a) Joh. 14
 neu ddefod Bedydd y dwfr (lle ho ef yw ei
 gael) sydd bechod embeidus i Enaid dŷn, ac nid (b) Lûc 7.
 yw ddim lai na dirmygu (a) Crist, Awdwr yr
 ordeinhâd, ac ym wrthod a chynghor Duw ei
 hûn (b). Fe enynnodd digofaint Duw (yn ddir-
 fawr) wrth Moses (c) eisieu enwaedu ar ei blent-
 yn, ar yr amser tersynedig gan (d) orchymyn
 Duw. 12.

VIII.

Mae plant Rhieni ffyddlon yn addas i
 dderbyn Sacrament y Bedydd, fel ac yr
 oed plant yr Israeliaid i dderbyn yr enwaediad (a) Gen.
 pan yr oeddynt ŵyth niwrnod oed (a). Ac lle
 bo ond ŷn o'r Rhieni yn (b) CREDU, mae'r plant (b) 1 Cor. 7
 i'w cael eu derbyn i holl freintiau a phriodoldeb
 yr Eglwys a'r sydd yn perthynu at yr ŷn hwnaw; Rhuf. 11. 16
 o herwydd ei ffydd. 14.

IX.

Swpper yr Arglwydd a ddarparwyd gan ein
 Jachawdwr Crist, nid yn unig er (a) cofiad- (a) Lûc.
 wriaeth am ei angu ef, ond hefyd er cyfran- 22. 19:
 niad ei haeddigaethau i'r Derbyniwr (b) teil. 1 Cor. 11, 24
 wng, i chwanegu serch a chariad perffaith ym- (b) 1 Cor.
 hlich y Sainct; ac er mwyn Siccrhâu eu ffydd a'u 10. 16.
 Cariad hwy at Dduw trwy'r arwyddion a'r (c) Joh. 4
 gwyfflon gweledig hynny o'i fawr gariad ef tuac 11.
 atynt (c) hwy.

X.

- (a) 1 Cor. ii 26. **E**R mwyn jawn-dderbyn y Sacrament hwn, mae'n anghenrheidiol i ddyn holi ei (a) hunan (nid holi neb arall) pa un a'i fod ef yn deilwng a nad yw : **Θ** herwydd nad rhaid i ūn dyn di-swydd neu an-urddol roi cyfrif am bechodau eraill ger bron Duw, oni ddigwydd ei fod ef yn euog a honynt hwy, o (b) ran cyngor, neu 12.9. gyd-ddwyn (c), neu yseculuso rhyw beth o'r (c) Aēt. 8.1 pechodau hynny a allafei ef ei rwystro, neu'r cys fryw.

XI.

- M**Ynych 'arferu Swpper yr Arglwydd (mewn trefu weddol a diladwy) heb law amryw ddoniau eraill sydd anian-fuddiol i'n hannog i dduwioldêb, a sancteiddrdd Buchedd.
- (a) 1 Cor. ii 28. Canys wrth hynny ein rhybuddir ac y gelwir ar-nom i adnewyddu ac i gadarnhau ein gwiliadwriaeth ; i fanol holi ein (a) hunain, i chwilio ein (b) monwefau ; i lanhau'r hên furdos (c) a (c) 1 Cor. 5 6. phob budreddi a fyddo o'n tu fewn, ac i ad-newyddu ein addunedau i wafanaethu Duw yn brysfurach, ac a rhagor o ofalwch.

XII.

- N**Id yw'r Sacramentau hyn i barhau yn unig dros ennyd o amser, ond i'w harferu yn yr Eglwys hyd nes delo (a) Crist drachefn : canys (b) Phil. 3.12. ni ddychon ūn Cristion dysu i'r fath berffeiddrwydd, (b) yn y bŷd hwn ac y dychon ef fod Rhuf. 7.14 uwchlaw **Θ**rdeinhâdau ac heb arno ddeffyg eu cynnhor-

cynnhorthwy hwnt, naill i iniawni ei ddeall, neu i fywocâu ei gôf, neu i wrefogi ei galon, a chwanegu eiserch tuac at y pethau odd-uchod.

XIII.

Y Rhai a alwyd yn gyfraithlawn i weinidogaethau Eglwyfig, ydynt (yn unig) *(a)* weinidogion cyfraithlon o'r Sacramenta. Hwyt hwy ydynt *Geidwaidy Sêlau*; ac iddint hwy yr ymddiriedwyd i'w cyfanofodi, a'u cyfrannu i'r fawl a'u dymunant, ac ydynt addas barodoliddint, ac nid i neb arall.

(a) Mat. 28
19, 20.

Y Weddi.

O Fendigedig Arglwydd, ti a fuost râflawn i'th bobl a rhyfeddol yn dy holl weithredoedd tuac at feibion dynion: bû deilwng genit (er pan ein gwneithost er dy fwyn dy hunan) drefnu a chyfarwyddo ein camrau tuac attat, a'n gosod yn y llwybrau sy'n rywys i fywyd tragwyddol; gan ein dangos *(a)*, i jawn gredu ynot, ac i rodio yn *(b)* iniawn o'th flaen di; ac yn ein holl ersfyniau *(c)* i ddywedyd geiriau gweddus a deallus wrthit.

(a) Yn y Gredo:
(b) Yn y Gorchymynion.
(c) Yng-weddi'r Arglwydd

Bu wiw gennit (ymhellach) roddi i ni gynhorthwyau a moddion i gyflawnu'r holl ddyledion hyn, sef dy Sacramenta sanctaidd, y rhai a ordeiniaist i faethu a chadarnhau ein ffydd ynoti; i enynnu Cariad tuac attat; i eofuhau ein ersfynion; ac i sicrhau *(d)* aci sêlu i ni'r holl addewidion grafawl a wnaethost i'th Eglwys yn dy annwyl fâb.

(d) Rhuf.
4. 11.

O Arglwydd dysc i ni arferu'r cynnorthwyau hyn yn weddus, yn barchedig ac yn ddiolchgar, fel dy Ordeiniadau sanctaidd ti dy hûn; cynnal a chadw hwynt (bôb amser) yn ein plith a bydded dy yspryd sanctaidd yn bresenol gyda hwynt yn oestadol: fel y byddont ffurwythlon a bddiol i weithredu ynom yr holl bethau daionus i'r rhai'r ordeiniwyd hwynt gennit.

Arglwyddgwrando, o'r nesoedd, o fangre dy breswylfod, a maddeu bechodau'r wlad bechadurus hon, iachâ ein clwysau, adailada ddinistri-aeth ein tir, cyweiria ein rhwygau a'n hadwyau:

- (e) H. 58. 12 Tydi'r hwn a elwir yn Gaewr (e) yr Adwy, yn Gyweirir y llwybrau i gyfanneddu ynddynt: bydded
(f) H. 3. 6, 7 ein cwmp (f) ni dan dy law, a bydd yn Fachâwdwr i ni.

Dywed wrth bobl y wlad a'r deyrnas hon fel y dywedaist (gynt) wrth dy hên bobl Israel, mi

- (e) Jer. 33. 6. a ddygaf iddynt jechyd a meddigyniaeth, ac mi a meddigyniaethaf hwynt ac a ddatcuddiaf iddynt amllder o heddwch a gwirionedd (e).

Caniattâ hyn er mwyn dy drugareddau dy hûn; bryfia i'n cynhorthwyo o Arglwydd Dduw ein Jechydwrïaeth.

Am y Gredo.

P *A sawl rhan sydd i'r Grefydd Grifnogawl?*

Pedair rhan gyffredinol, y rhai a goffeidir ac a dderbynir (yn barchedig) gan holl Eglwys Dduw trwy'r bŷd, ac ydynt yn cynhwys holl gorph Duwiolaeth, sef y Gredo, y dec gorchymyn, gweddi'r Arglwydd a'r Sacramentau.

Beth yw godidawgrwydd neu ragor-fraint Dyn uwchlaw'r Creaduriaid eraill?

Megis ac y gwnaethpwyd Dŷn mewn dŵll a modd rhagorol oddiwrth y Creaduriaid eraill felly'r ordeiniwyd efi ddiwedd a chyflwr rhagorol, sef tragwyddol ddedwyddwch : Ac er cafael o honaw'r dedwyddwch hwnw, Duw a ddangosodd iddo, pa bethau sydd i'w gwneurhur a pha foddion i'w harferu os gwnaiff ef jawnddefnydd honynt.

Beth yw'r moddion a ordeiniodd Duw tuac at gasfaeliaeth y tragwyddol ddedwyddwch.

Y ddau beth hyn yu bennaf. 1. Yn gyntraf jawn gredu yn Nuw. 2. Yn ail, iniawn rodio o'i flaen ef, sef yn ôl ei cwylisef a fangwyd yn y Gair.

Pa'r Air ydych chi yn y feddwl?

Yr Scrythur lân, yr hon a roddes Duw i fod yn Rheol ddi-dwyll ffydd a moesau Bywyd a Chrêd : yr hon sydd yn cynhwys holl byngciarjachus ac anghen rheidiol wybodaeth, i wneuthur Gŵr Duw yn berffaith, ac i dywys efi'r ddedwydd

wydd ddiwedd a darparwyd iddo.

Pa rai yw'r byngciau pennaf o ffydd a gwir Gred?

Y gwreiddiol byngciau pennaf, anghenrheidiol i bawb eu derbyn a'u credu, a grynhoir mewn deuddec Articl, y rhai a gynhwysir ynghredo'r Apostolion: yr hon Gredo fydd allwydd neu agoriad i'r holl athrawiaethol byngciau eraill.

Beth fydd iw dybied am y Patricirch (ac eraill o'r hen amser) cyn gwneuthur y ffurf hon o Gyffes?

Gwasanaethwyr Dduw yn yr hên'amser oeddynt yn gadwedig trwy'r ffydd gynhwysedig yn y Gredo hon, gan fôd pob pwngc o honi wedi eu datcuddio iddynt, acyn awr iw gweled (yn gymmysgedig) yn Scrifennadau *Moses* a'r Prophwydi: Canys fel nad oedd ond ũn Eglwys o ddechreuad y Bŷd, felly nid oedd ond ũn ffydd yn perthyn (yn gyffredinol) iddynt hwy a ninnau, ac i bawb a ddél ar ein hôl ni:

At ba ryw bethau mae'r deuddec Articl hynny yn perthynu?

Mae ũn, sef y cyntaf yn perthynu at Dduw'r Tâd; yr chwech nesaf, at Dduw'r mab: a'r wythfed, at Dduw'r yspryd glan: y pedwar diweddas fydd oblegit ystâd a chyflwr yr Eglwys yn y bŷd hwn, a'r bŷd addaw.

Beth yw ystur geirian'r Articl, am ddescyniad Crist i Uffern?

Y pwngc hwnw a ellir ei ddeall (yn ddi-begril) ddwy flodd:

1. Yn gyntaf ddarfod i Enaid Crist ddescyn i blich yr yspriadion aflan, i'r lle perthynafol iddynt, er mwyn amlŵgu gallu ei Ddwdod iddynt, nid i ddioddef dim.

2. Yrail, yw hwn : ddarfod i Grift ddescyn i gyflwr y meirw, a'i ddala ef yno, dan bôwer neu allu marwolaeth, dri diwrnod. A hynny oedd descyniad Crist i Uffern, medd eraill.

Beth yw Credu'r Eglwys lân Catholic ?

Hynny yw, fod gan Dduw (ymhlith holl dylwythau a chenhedlathau'r ddaiar) rai gwaſan-acth-ddynion dewisedig, a phobl etholedig : y rhai a dynnodd ef allan er mwyn ei enw ei hŷn ; a sancteiddiod a'i yspryd ; a alwodd i ſtâd o Râs, ac a Ordeinioedd i fywyd tragwyddol.

Beth yw credu Cymmŷn y Sainŷt ?

Credu Cymmŷn y Sainŷt, yw credu fod holl ffyddlon bobl Dduw wedi eu cydfylltu ynghyd (ag an-weledig rwymyn ffydd a Chariad) a Chrifŷt eu pen ; ac a'u gylidd (ŷn a'r llall) gan gydfeddiannu Dirgeledigaethau'r Eglwys ; a chydgyfrannu eu holl bethau da (ysprydol ac amferol) yn eu plith, megis rhai wedi eu bywhau ac ŷn yspryd, a chanddynt ŷn enaid mewn llawer o gyrph.

Beth yw credu Maddeuant pechôdau ?

Hynny yw, fod Duw o'i Ewyllys ei hunan yn maddeu eu pechodau i bechaduriaid etifeiriol yn rhâd, trwy ffydd yng-Hrifŷt, heb wneuthur dim jawn o honynt eu hunain ; na chyfrif iddynt ddim haeddigaethau, ond haeddigaethau Crist yn unig. A'i fod wedi rhoddi Awdwrdod i'w Eglwys i ddeclariŷ ac i franegu'r Pardwn neu'r maddeuant hyn, ar bob achosion cyfiawn a chyfraithlawn.

Onid oes rhagor o byngciau a Chyffŷfiadau ffydd heb law y rhai hyn ?

Nâg oes, canys Cyffes Athanaŷius, a'r Nicen Cyffes, nid ydynt ond deongliad ac Eglurhâd ar Gredŷ r Apostolion, o herwydd rhyw ymryŷn
ac

ac ymddadleu a dyfodd yn yr Eglwys yn yr amseroedd hynny; yn enwedig o blegit y fendigedig Drindod a chnawdoliaeth ein Jachawdwr Crist: ond nid oes ynddynt hwy ddim (O bwys a defnydd) nad ydyw yng-Hredo'r Apostolion.

Am ba achos y dywedyd neu y canid Gloria Patri yn yr Eglwys?

Ffurf o Gredo ser oedd hi, ac megis byrrhad a swm Credo'r Apostolion; yr hon a arferwyd yn yr Eglwys ynghylch amser y Gymmanfa yn Nice, i fod yn arwydd i wneuthur gwahaniaeth rhwng y rhai oeddent yn jawn-gredu yn y Drindod, a'r sawl nad oddent.

Am y Gorchymynion.

Beth yw'r ail bwng o Grefydd Grifnogawl? Y Gorchymynion, y rhai (mewn ychydig eiriau) ydynt yn cynhwys yr holl Gyfraith Foral a'r holl swyddau dyledus i'w gwneuthur ym-mywyd Dŷn. Hon yw Rheol ein hufuddod; Pren gwybodaeth da a drwg; sydd yn dangos beth sydd i'w ganlyn a pheth i'w ochelyd.

Oni ddarfu i'n Jachawdwr Crist ddi rymmu'r Gorchymynion?

Na ddo: Canys ymadrodd Rheswm y'wr Gyfraith hon; Cyfraith wedi ei sylfaenu a'i gwreiddio o fewn Naturiaeth: ac o herwydd hynny, ni ellir na'i symmud na'i newid: Tragwyddol Rheol cyfiawnder ydyw hi i bob dyn ymhôb oes, hyd ddiwedd ybŷd. Nid yw'r Esengil (ar ŷn amser) yn rhyddhau neb rhyw bobl oddiwrth ddyledion naturiol.

Ond

Onid y mae'r Scrythur yn dywedyd, Nad ydym dan y ddeddf, ond dan Râs : gan hynny onid ydym yn rhydd oddiwrth y Ddeddf?

Crist a'n rhyddhâodd ni oddiwrth Gyfraith y ceremonïau (yr hon oedd faich anrhaith i oddeff) nid oddiwrth Gyfraith moesau fel y dec Gorchymyn. Fe a'n rhyddhâdd ni hefyd oddiwrth sarigrwydd a manol-waith Gyfraith y moesau, ond nid oddiwrth y naturiol weddeidd-dra a'r rhefswmsydd ynddi; se a'n rhyddhâodd ni oddiwrth felltrith yr holl Gyfraith, pan y gwnaethpwyd ef yn felltrith drosom, gan ddiodeff angau mellrigedig ar y Groes, am ein pechodau.

A ydyw hon yn Gyfraith berffaith yr hon nid rhaid ei gwelthâu?

Ydyw: mae hi yn Gyfraith sanctaidd, a chwblberffaith; ac ynddi ystur ysprydol yn gyfladl a llythrennol; wedi ei rhoddi i iniawnu'r holl ddyn o'r tu allan (yn ei aelodau) ac o'u fewn, yn ei feddyliau a bwriadau ei galon. Crist a ddaeth i gyflawnu'r Gyfraith hon (ac a wnaeth felly) gan gadw pob titl a syllabh a honi, heb droseddu: Ni chwplâodd ef ddim deffigion a'r oedd ynddi, canys yr oedd hi yn gwbl-gyflawn a pherffaith o'r dechreuad.

Onid ydyw dyledion Dyn yn y bywyd ymuna yn amml o rifedi?

Ydyn, etto Duw (yn ei anrhaith ddoethineb) a'u crynhôdd eu gyd oll, ac a'u cynhwysodd mewn dec gorchymyn, neu ddec Gair, fel y geirw *Moses* hwynt: Crist a'u cynhillodd i ddau, *St. Paul* i ũn, hynny yw i Gariad, Cariad yw cyflawnder y Gyfraith; hynny yw, Cariad tuac at Dduw a Chariad tuac at ein cymmydog: hynny yw cwbl swmm y Gyfraith foefawl, neu foral.

A ydyw bosibl i neb gyflawnu'r Gyfraith hon?

Er

Er bod y Gyfraith mor gywreia, ac mor ini-
awn a chwbl berffaith, ac na all neb ei chadw,
a'i gwneuthur mor gyflawn ac y dylent, ac y
mae hitheu yn gōfyn, etto (trwy rād Duw yn ein
cynnorthywo) fe a ellir y gwneuthur hi cŷn
belled ac i fodloni Duw, trwy hāeddigaethau Crist:
gwneuthur oreu ac allom, ac ymofidio am y pe-
thau ni allom eu gwneuthur, yw'r cwbl ac y mae'r
trugarog Dduw yn dysgwyl ar ein dwylaw, yn
hyn o beth.

Beth yw dyledion y llêch gyntaf?

Gorchymynion y llêch gyntaf, sy'n cynhwys
dyled dŷn tuac at Dduw, yn ei gyfarwyddo ef i
wasanaethu ei Greawdwr ac i addoli ef oddi
fewn ac oddi allan; fel y mae ef yn rhwymedig:
Canys, yr hwn a wnaeth y Corph a'r Enaid sydd
yn disgwyl am wasanaeth y ddau ran; ac i ni o-
goneddu ef yn y corph ac yn yr yspryd.

Beth yw dyledion yr ail Lêch?

Gorchymynion yr ail Lêch ydynt yn cynhwys
dyled Dŷn tuac at ei Gymydog: yr hwn y mae
ef yn rhwymedig ei garu, megis ei hun: nid
yn unig o herwydd eu bôd yn gydd gristnogion,
ond hefyd am eu bôd yn gyd-greaduriaid, wedi
eunaddu allan o'r ūn graig, eu gwneuthur gan
yr ūn llaw, ac yn dwyn yr ūn argraff, llŷn a
delw, sef delw eu gwneuthurwr eill dau.

*Mae'r Gorchymynion yn aml o rîf ac yn fyr mewn
geiriau: onid ydynt yn cynhwys ychwaneg mewn y-
stur, nac mewn geiriau?*

Ydynt fwy o lawer, ac y mae Rheolau iddan.
gos pa gymmaint eu mae'nt yn ei ddwyn: yn
gyntaf.

Lle mae ūn Rhinwedd dda orchymynedig
wrth ei henw, yno mae'r holl rinweddau da e-
raill o'r ūn rhyw yn orchymynedig hefyd. A lle
mae

rhac ũn bai neu bechod yn waharddedig, yno
mae'r holl felau a phechodau o'r rhyw hynny,
dan enw'r ũn hwnnw yn waharddedig hefyd.

*A oes Rheolau ymbellach i fefur ehangder y Gor-
chymynion?*

Oes, dau ychwaneg. 1. Llê mae ũn Rhin-
wedd yn orchymynedig, yno mae'r bai neu'r pe-
chod sydd wrthwyneb iddi yn waharddedig he-
fyd: a llê mae ũn bai neu bechod yn wahardde-
dig, yno mae'r rhinwedd sydd gyferbyn a'r pe-
chod hwnnw yn orchymynedig dan yr ũn. Megis
llê mae lledrad yn waharddedig, yno mae poen
a llafur onest (yn ein galwedigaeth) a chynnil-
deb am ein pethau, yn orchymynedig hefyd, fel na
byddo dim achos i ddynion ledratta rhag eisiau.

Beth yw'r Rheol arall?

Pa le bynnac y mae ũn dyled neu swydd yn or-
chymynedig, yno mae pob peth perthynafol a
buddiol i hebrwng dŷn at y dyled hwnnw, yn
orchymynedig hefyd: a llê mae ũn pechod yn
waharddedig, yno mae pob peth a allo gyffroi,
neu annog dyn i'r pechod hwnnw, yn wahardde-
dig hefyd.

Am Weddi'r Arglwydd.

P*Aham mae'n rhaid gweddio?*

O herwydd nad oes ũn dyn (yn y byd
hwn) mor gyflawn nad oes arno ef eisiau rhyw
beth; ac yn rhaid iddo geisio cyflawnad i'r eisiau
hyny allan o hono ei hunan: mae naturiaeth yn
dangos ac yn dysgu i ni, mae *Gweddio* neu ersyniad
yw'r ffordd i gael cyflawnu'r eisiau hyny; a bod
yn rhaid gwaethur gweddi ac ersyniad at ryw
ân

fin a fydd law'n o'r cwbl, yn meddiannu pob peth, ac heb arno ddim deffyg.

Mae Duw yn llawn daioni, ac yn gwybod ein holl angherheidiau, pa rai (gan hynny) i ymbil âg ef, a gweddio arno?

Er bod Duw yn gyfoethawg o drugaredd, ac yn gwybod ein hangenrhaidiau yn well na ni ein hunain, er hynny mae ef yn edrych yn ôl i' ni os yn cyn y rhoddo ef: se a fyn i ni gydnabod ein deffygion a'n gwendid a derchafu gweddi bŵr ddefosiônol atto, ac yna'r erib ef ein deisfyfiadau os byddant cyfiawn a gweddol.

A wasanaetha pob gweddi, ar haddŵll bynnac ei gwneuler?

Na wna: ein Jachawdwr Crist (gan hynny) yn gwybod ein hanwybodaeth yn y dyled hyn o weddi, a osododd (ar ddeisfyfiad ei Ddyscyblion) werau o'n blaen ni, ac a ddangosodd wŷr a jaw'n ffŵrf o weddi, yr hon a ellir ei hoffrwm yn ddi-ôf, heb berigl o wneuthur eirchion ang-hyfraith-law'n ac an-weddaidd.

A ydyw Geiriau ein Jachawdwr Crist yn y chwed o Fathew a'r 11. o Lûc, yn weddi?

Ydynt, yn weddi ffŵrliol: nid yn unig yn siampl i wneuthur gweddiau wrthynt, ond gweddi gyflawn berffaith, yn cynhwys swm ein deffygion, ac yn cyd-weddy i bod dŷn, bod amſer ar bob achosion.

Oni ellir gwneuthur ac arferu gweddiau eraill?

Gellir yn ddi-ammeu, ond rhaid i'r weddi hon fod yn ddeddf neu'n gyfraith i'r gweddiau eraill; yn Rheol a chyfarwyddiad i wneuthur gweddiau, a gydweddo a phob achos priodol neu nailltuol pob dŷa, pan y byddo ef yn teimlaw ei blâ, neu ei ddoiur ei hun: Ac yn Stand-

ard neu fefur i holi aci brofi'r gweddian hynny wrtho, beth wnânt a bôd yn ôl y *Patrwn a ddan-goswyd* ar y nywydd.

Aydyw gweddi'r Arglwydd yn rhagori ar holl weddian eraill?

Ydyw, ac iw chyfrif o flaen yr holl weddiau a wnelo dynion, o herwydd.

1. Yn gynraf, godidawgrwydd yr Athro, yr hwn oedd Ddoethineb ei Dâd, ac yn yr hwn yr oedd holl dryforau doethineb yn guddiedig; i'r hwn ni roddwyd yr yspryd wrth fefur.

2. Yn ail, o herwydd gallu'r weddi hon gyda Daw, fel ynae rheiwmi ni gredu felly, pan y gweddiom ar y Tâd, nid yn unic ya enw ei Fab, ond hefyd yngeiriau ei Fâb, ei unic Fâb, yn yr hwn y bodlonwyd.

Aydyw gweddiau a wnaethpwyd gan eraill yn fuddiol i'w harferu?

Darlleim neu adrodd gweddiau a wnel eraill a ddychon fôd mor fuddiol a chymradwy a'r gweddiau a wnelom ein hunain. ac fe ellir synycharferu' ũn weddi (fel y gwnaeth ein Jachawdwr ei hunan) cyhyd ac y bo yr ũn rhyw râd yn eifieu i ni: *Nid amrywio ymadroddion, na newydd-drawsiadu eirchion y mae Duw yn ymbhiffi ynddynt.*

Pa ham y gorchymynodd Crist i ddwywed y Ein Tâd yn' bytrach na Fy-nhâd?

Yn y Gredo y dywedwn (*Credafyn-Nuw*) ond yn y weddi hono y dywedwn (*Ein Tâd*) i ddan-gos aci ddyscu i ni, fôd yn rhaid i bôb dyn gredu drosto ei hunan, o herwydd ei fod yn gadwedig trwy ei ffydd ei hũn, ac nid trwy ffydd neb arall. Ond mae'n rhaid i ni weddio dros eraill yn gydstadl a throfom ein hunain: fel y mae *Cariad* yn dechreu gartref, ond nid yw hi yn terfynu yno: felly mae Gweddi ('r hon fydd ganghen ohoni)

er bôd ũn troed iddi gartref, mae'r llall (fel troed y *crampas*) yn amgylchyny'r holl fyd.

Pa sawl arch fydd yngweddi'r Arglwydd?

Mae chwech, wedi eu rhannu yn gymhwys, rhwng Daw a Dŷn.

Y tri	{	1. Sancteiddier dy enw, &c.	{	Sy'n pyr-
cyn-		2. Deued dy deyrnas, &c.		thyny at D-
taf.		3. Byd dy dwyllis ar, &c.		duw.

Y tri	{	1. Dyro i i ni heddyw, &c.	{	Sy'n pyr-
diwe-		2. Madden i ni ein, &c.		thyny at
ddaf.		3. Nac arwain ni i, &c.		ddyn.

A ydyw cyfraithlawn i ni weddio yn lladin?

Nag yw: nac mewn ũn iaith arall na fyddo'r Gynulleida yn ei ddeall. canys mae hynny yn anffrwyth lawn i adailadaeth (fel y mae St. *Paul* yn dangos yn eglur) felly gweddio yn ddi-symwath, ac yn ddi-ddarbod, sef heb fysyrio a phwyfô yr geiriau a ddygcom ger bron Duw, sydd anwedus ei arferu; yn dangos ehudrwydd ac ammarch, heb ysturied fawrhydi Duw, ei fod ef yn y *Nêf*, a ninnau ar y ddaear.

A ddychon y rhai a fedrant wneuthur gweddiau eu hunain, roigweddi yr Arglwydd heibio?

Na allant: canys yr hwn a'i gwnaeth a orchymynodd hefyd ei harferu; ac o herwydd hynny nid yw ficer na gwarantedig y ddodi heibio'n gwbl y weddi hon, er ein bod yn fedrus i wneuthur amryw weddiau. Fel nad yw Gweddi yr Arglwydd yn caued allan weddiau eraill: felly ni ddychon ac ni ddylau weddiau eraill gaued allan y weddi hon, a fydd fel *halen* yn rhoi archwaithiad a blâs da ar bôb gweddi, ac cysyniad a wnelir.

Am y Sacramentau:

B Ethyw amcan ac ystur y Sacramentau?
 Sacramentau'r Testament newydd ydynt
 ryw arwyddion gweledig a ordeiniwyd gan ein
 Iachawdwr Crist, i'n cyfeirio at ryw räs a dawn
 anweledig yr hwn a arwyddocceir trwyddyn;
 ac a hebyngir ynddynt i bob Derbyniwr teilwng
 ac addas.

*Pa ham yr ordeiniwyd y Sacramentau mewn def-
 nyddion gweledig a Chorphorol?*

O herwydd gwendid dyn, yr hwn mae'n
 rhaid athrawiaethu ei ddeall mewn dirgeledig.
 serchau nefawl, a chyffroi ei galon tuac at orchwy-
 liaethau crefyddol, trwy gynhorthwy ffurfiau, ar-
 wyddion, a gwrth-ddrychiadau gweledig.

Pa lesiad a all bod i enaid dyn o'i olchi ag ychydig o adwfr, neu o swyitta tamaid o faro, neu felly?

Er nad yw'r Sacramentau yn gweithio gräs yn
 y galon, o honynt eu humain, mewn ffordd na-
 turiol, a thrwy rinwedd trigianol ynddynt: etto
 o herwydd y perthynas agos, a'r űndeb sydd
 rhwng yr arwyddion a'r pethau a arwyddocceir;
 ac o herwydd bod yspïyd a gallu Crist yn Cyd-
 gerdded ac yn cyd-weithio gyda ei ordeiniad ei
 hűn (yr hwn nid yw arferol i dwyllo neb a rhi-
 thiau gweigion) mae llawer o ddaioni yn cael
 eu hebrwng i'r Enaid yn y Sacramentau, oni
 bydd y bai a'r rhwystr o'i hachos eu humain.

Pa sawl Sacrament sydd?

Nid oes ond dau a jawnelwir felly, ac ydyne
 (yn gyffredinol) yn angenrheidiol i jecbydwri-

aeth, fef y Bedydd a Swpper yr Arglwydd: y cyntaf ydyw Sacrament o'n derbyniad i'r Eglwys weledig; a'r ail yn arwydd o'n cadw a'n cynnal yn yr Eglwys honno.

Beth yw'r nodau a'r arwyddion i adnabod Eglwys Crist?

Mae dau nod an-ylsaredig i adnabod y wir Eglwys, fef y Sacramentau, a jawu weinidogaeth gair Duw: lle y gorchwyliaethir y rhai hyn ac eu trefnir yn jawu, yno mae gwir Eglwys Crist: a lle maent yn ddiffigiol fe all bod tyrfa neu gynullidfa o bobl, ond nid Eglwys eu gelwir, heb y ddau beth hyn.

I beth yw'r ordeniwyd y Bedydd?

Bedydd a ordeniwyd, nid yn unig i fod yn arwydd o'r cysammod newydd neu ordeniad i wneuthur gwahaniaeth rhwng ffyddloniaid ac an ffyddloniaid, ond hefyd yn infel i sicrhau ac i hebrwng addewidion Duw a wnaethpwyd yng-hrist i bob aelod o'r Eglwys ef; ac felly'n o foddiion fechydwriaeth yw'r Sacrament hwn i'r ffyddloniaid.

Beth yw'r perigl o enfeutulso Sacrament y Bedydd?

Dirmygu neu enfeutulso'r ordeniad hwn, neu ddefod o ddwfr-fedydd (lle byddo hi iw chael) sydd bechod embydus i'r Enaid: ac nid yw ddim lai na dirmygu Crist, Awdwr yr Ordiniad ac ymwrthod a chynghor Duw ei hun. Fe enynnodd digofaint Duw yn ddirfawr, yn erbyn Moses, eiseu enwaedu ar ei blentyn ar yr amser terfynedig gan orchymyn Duw.

A ydiw plant bychain yn deilwng neu yn addas y gael eu bedyddio?

Mae plant rhieni credadwy yn addas i dderbyn Sacrament y Bedydd, fef yr oedd plant yr Iffrac-

Israeliad i dderbyn yr enwardiad pryd nad
oeddynt ond wrth niwrnod oed. A lle mae ond
un or Rhieni yn credu, mae'r plant i'w derbyn i
holl briodoldeb yr Eglwys sydd yn perthynafu ar
hwnnw o herwydd ei ffydd.

Pa ham yr ordeiniwyd Swpper yr Arglwydd?
Holl a ddarparwyd gan ein Iachawdwr Crist nid
yn unig er coffadwriaeth am ei Angeu ef, ond he-
fyd er cyfranniad o haeddigaeith a ff. wyth ei far-
wolaeth i'r derbyniwr teilwng, er chwanegu
serch a chariad ymhlith y sainct, ac er sicrhau
eu ffydd a'u cariad hwy tuac at Dduw, trwy'r
arwyddion a'r gwyfion gweledig hyn, o'i sawr
gariad ef tuac at ymherchwy.

*Beth sydd angenrheidiol i Grifftion i'w wneuthur
fel y gallu ef dderbyn y Sacrament hwn yn deil-
wng?*

I jawna dderbyn y Sacrament hwn, angenrhei-
diol yw i ddyn i holi a phrofi ei human (nid neb
arall) pa un a wna ef ai bod yn deilwng a'i
nad yw: o herwydd nad rhaid i un dyn di-
fwydd ac an-awdyrdodol roi cyfrif i Ddaw am
bechodau rhai eraill, oni bydd ef yn eung o ho-
nynt hwy, o ran cynghor, cyd-ddwyn neu eu-
ffeculuso rhyw beth a allafei rwystro'r bechodau
hynny.

*A ydyw mynycharferu a derbyn y Sacrament hwn
yn fuddiol ac yn angenrhaidiol?*

Ydyw, canys heb law amryw ddoniau eraill,
mae'n anian-fuddiol i'r hannog i dduwjoldeb a
sancteidrdd buchedd, wrth hyn y gelwir ac y
rhybuddir ni i adnewyddu ac i gadarnhau ein
gwilladwriaeth, i fanol holi ein hunain, i chwi-
lio ein monwefau, i lanhau'r furdos a phob bu-
dreddi a fyddo oddi fewn i ni, ac i adnewyddu
ein addunedau i wasanethu Duw am yw o falwch.

A oes fin amser terfynedig i'r Sacramentau cyn allddyfodiad Crist ?

Nig oes, ond y maent hwy i'w harferu hyd oni ddelo ef trachefn i farnu'r byd, ac ni ddychon fin Criston dysu i'r faeth berffeiddrwydd yn y byd hwn, fely gallo ef fod uwch-law ordeinhadu, ac heb arno eiseu ei cynhorthwy hwy, naill i iniawnu ei ddeall, neu i fywocâu ei goffadwriaeth, neu i wrefogi ei galon, a chwanegu ei serch tuac at y pethau oddi-uwchod.

Ac i'r pethau hyn mae pob Cristion sobr cymunedrol a gostyngedig, yn eu cael hwy yn suddiol ac yn nerthol.

Pwy ydynt Orchwylmyr a Gwenidogion cyfraithlawn y Sacramentau ?

Yn unig, yrhai a alwyd (yn gyfraithlawn) i weinidogaethau Eglwyfig. Hwyt hwy ydynt *Geidwaid y Sêlau*, i ba rai yr ymddisgiedwyd eu cyfanofodi a'u cyfrannu i'r sawl a'u dynant ac a fyddant addas a pharodol.

Dofparthiad y Gredo trwy'n bell Byn- ciau, yn nailltuol.

1. **Y**R wyf yn credu yn-Now'r Tâd, holl alluog, Creawdwr Nef a Dair.
2. Ac yn Iesu Crist ei unig fâb ef ein Marga-lwydd ni.
3. Y genhedlu ef trwy'r yspryd glân, a'i eni o Fair forwyn.
4. Iddo ddioddef dan *Pontius Pilatus*, ei groesi hoelio; ei farw a'i gladdu.
5. Ddesyn o honaw i Uffern, a'i gyfodi y trydydd Dydd.
6. Iddo

6. Iddo efeyn i'r nesoedd, a'i fôd yn eistedd
ar ddechur-law Dduw Dâd, holl alluog.

7. Y daw ef oddi yno, yn niwedd y bŷd, i
farnu byw a meirw.

8. Yr wyf yn credu yn yr yspryd glân.

9. Y fôd gan Dduw Eglwys lân gatholig, wedy
ei gwasgaru trwy'r holl fŷd, yr hon yw Cum-
mوندod y Sainct.

10. Yr wyf yn Credu fôd maddemr pecho-
dau i'w gael yn yr Eglwys trwy wir ffydd ac o-
dfeirwch.

11. Y byddad-gysodiad i'r Cnawd, yn y Dŷdd
diwethaf.

12. A bôd Bywyd tragwyddol, yn ôl y fuch-
edd hon.

*Gweddî a ffyrimyd wrth fyned i
mewn i Eglwys gandryll, lle buase na 1655.
Fbregsb na gwasanaeth dros lawer o
ffynyddau o'r blaen.*

O Dragwyddol Sancteiddrwd, ac an-seidrol
Ddaioni ! mor athrist ac anghyfannedd yw't
lle hwn, lle'r oedd (yn hwyr o amser) Bobl a
eiwir dy enw arnynt, yn asseredid o ddyfod yng-
hyd i alw ar dy enw; i geisio dy wynneb at i gy-
farfod a thi yn y Gweindogaethau a'r Ordeinir-
dau, a ddarparast ti dy hân : mor weddwy y dif-
gwyl (ynawr) y lle hwn, wedy eu ofod yn
drigfa dalluana, ac yn Gymmafas i'r Ellyllen i
lammu ynddo.

Yr wyf yn cydnabod y Scrifen-law ar y par-
wydydd, nodau a llethrenau dy gyfiawn o di-
gofaint,

lŷa. 34. 13.

gofaint, yr hwn wyt yn cymhwyso cospedigaethau yn ôl y troleddau, ac yn amlygu y naill wrth y gdr fefurdeb y llall.

Arglwydd, os o herwydd fy mhechodau i yr estynnwyd llinin an-rhefn a moini gwaged dros y lle hwn; os trwy oerpi ac yfsculyddra yn y sanctidd orchwyliaethau, os trwy ddeffyg zêl am dyogoniant a'th sawredd, y dy-hunais dy Gyfiawnder, welc si ymma (mewn gwin ostyngaid-drwdd) yn ymgrymmu ger dyfion i ddeisyf trugaredd a maddenant, gan addel (i'r ogoniant di) dy fod yn gyfiawn yn yr holl bethau a ddigwyddodd arnom.

Ac os pechodau'r Gynulleidfâ, ac oedd arfer o gynniwer i'r lle hwn, a dynwasant y lawn y dial ymma, ac a ymchwelasant dy wyneb oddiwrth y lle hwn, wrth ddirmygu y Dirgeledigaethau, a drefnyd yn y lle hwn, neu sawl ac oedd yn eu trefnu hwynt, rhaid addel drachenn a dywedyd: Cyfiawn ydwyf i O Arglwydd ac iniawn yw dy farnedigaeithau.

Cyfiawn oedd i'r gaued drws dy Dŷ yn erbyn y rhai a gaeuase eu clustiau a'u calonau i'r erbyn di, ac y ddwyn ymmaith yr ymborth o ger eu bron yr hwn oeddynt yn eu ddi-bhlafn ac yn eu ddi-briffio.

Etto o Arglwydd trugarhâ wrth y Gwenidog a'r Gynulleidfâ, ac na thro ymmaith (yn gwbl) dy wyneb, mewn digllonedd: Felly ydym yn cyfaddebh dy gyfiawnder felly'r ydym yn atolwg am dy drugaredd, llewyrcha dy wyneb ar dy Gysfegr anrharthiedic: Dychwel attom ni o Arglwydd, ac adnewyddu'n dyddiau megis cynat. Trugarhâ wrth Eglwys orthrymmedic, ac wrth Deyrnas wahanedic: Edrych ar dy Weinidogion sydd weddy eu taro i'r cilsachau a'r dirgel leodd, ac ar

eu Cynnullleidfaoedd fydd yn yn cyrwydro, fel
defaid heb fugail, ac yn traelu hwnt ac ymma
ymofyn *Gair Duw*, ac nid ydyw ei gael.

Amos 8.ii

Casla a chynnull hwy o Fugail Israel, a chyfar-
wydda hwy yn y ffordd, ac a'th ffon a'th wialen
cyflura hwynt. Trugarhâ wrth anghyfanneddra
dy Eglwys, adailada'r hên gynteddau, mac hi'n
oed y drugarhau wrthynt, ic mac hi yn gwbl
amser.

Sawl a ofodaist yn Geidwaid ar y môrau na
rhawant, ddydd na nôs, a'r sawl fydd yn Cofio
yr Arglwydd na ddistawant ac na adawant ddi-
stawrdd iddo, hyd oni Siccrhâo ef eu bobl, ac
hyd oni ofodo ef yr Eglwys hên yn foliant ar y d-
daiar, fal na elwir hi mywach anghyfannedd a
gwrrhodedic: ond gwna hi yn Ardderchaw.
grwydd tragwyddol, yn llawenydd i'r holl Gen-
hedlaethau.

Fal y dyscom trwy dy gospedigaethau wellhâu
ein bucheddau, ac er dy swyniant, roddi yti fo-
liant a gogoniant yn oes oesoedd, *Amen*.

Y Pader, pan triar, Duw-tri a'i dodedd
O'i dadol ddaioni,
In faen-gwaddan i bob gweddi,
Ac athrawiaeth a wnaeth i ni.

Ol. Vaughan.